

СТАН ВОДНИХ РЕСУРСІВ В ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Житомирська область порівняно з іншими областями України являється недостатньо забезпеченою водними ресурсами. Потенційні запаси поверхневих вод в області становлять лише 1,2 км³, іншими словами, на 1 жителя Житомирщини припадає 0,88 тис. м³ води. Це явно недостатньо, адже за міжнародною класифікацією до середньо забезпечених регіонів належать такі, де на одного жителя припадає 6,19 тис.м³ води на рік. За цих умов першочерговими завданнями усіх суб'єктів господарювання є економія води, відтворення та утримання в належному стані водних ресурсів, запровадження для цього ефективного механізму державного регулювання водокористування та водовідведення. Гідрографічна сітка Житомирської області – густа, на її території протікає 2822 річок загальною довжиною 13,7 тис. км та близько 2493 струмків. Головна річка області – р. Тетерів (басейн р. Дніпро), загальною довжиною 365 км, з них в межах області – 276 км. Водність рік області досить нерівномірна і в північних районах у 1,5-2 рази вища ніж в південних.

Водні ресурси області в основному формуються із місцевого стоку у річковій мережі переважно на власній території за рахунок атмосферних опадів, а також транзитного стоку, який надходить із суміжних областей. Крім цього частина ресурсів поповнюється із підземних вод і запасів води, зосереджених у водоймах, озерах і болотах. Тому, щоб використати цей запас, утримувати його на певному рівні протягом року, в області споруджено 54 водосховища загальним об'ємом 184,9 млн. м³ та 1816 ставків з об'ємом 154,42 млн. м³. Джерелом водопостачання населення та галузей економіки є поверхневі води – 90% та підземні води – 10% від загального забору води. Загальний забір води за 2010 рік становить 202,8 млн.м³. У порівнянні з минулим роком загальний забір збільшився на 4,1 млн.м³, в тому числі з поверхневих джерел збільшився на 5,98 млн.м³, а з підземних зменшився на 1,88 млн.м³. Водоспоживання та водовідведення. Протягом 2015 року робота облводресурсів та його підвідомчих організацій була спрямовувалася на забезпечення водними ресурсами населення та галузей економіки, управління водними ресурсами в умовах низької водності. Для забезпечення населення та галузей економіки водою у повному обсязі були встановлені оптимальні режими питних водосховищ, які забезпечили в умовах маловоддя проточність водосховищ та мінімальні санітарно-екологічні попуски. Поверхневі водні ресурси в області формуються в основному із місцевого стоку у річковій мережі переважно на власній території за рахунок атмосферних опадів, а також транзитного стоку, який надходить із суміжних областей. Середня величина річкового стоку складає 3300 млн. м³/рік, з них на території області формується 2800 млн. м³/рік. Прогнозні запаси підземних вод становлять –242,498 млн.м³ та затверджені експлуатаційні – 86,845 млн.м³. Водозабезпеченість стоком на одну людину у 2015 році становила – 0,9 тис. м³/чол. Головним джерелом водопостачання населення та галузей економіки області є поверхневі води. На них припадає 82% використаної води, а на підземні води 18 % від загального її забору. Наявні водні ресурси забезпечили потребу населення та галузей економіки в повному обсязі. За даними державного обліку водокористування по формі №2ТІІ-водгосп (річна) у 2015 році було забрано 111,7 млн.м³ води, що на 96,1 млн.м³ менше ніж у попередньому році. З них поверхневих водних джерел забрано 91,22 млн.м³ води, підземних – 20,48 млн.м³. Зменшення забору води у порівнянні з минулим роком пройшло у промисловості на 3,65 млн. м³ (16,8 %), житлово-комунальному господарстві на 4,79 млн. м³ (9,6 %) та рибному господарстві на 84,4 млн. м³, за рахунок внесення змін до Порядку ведення державного обліку водокористування для рибогосподарських потреб. У галузевій структурі області забір води промисловістю складає 16 % (18,09 млн. м³), комунальним господарством – 40 % (44,84 млн. м³) та сільським і рибним господарством – 43 % (47,62 млн. м³).

Основним показником раціонального використання водних ресурсів є втрати питної води в системах подачі та розподілу води підприємствами житлово-комунального господарства, які у 2015 році склали 13,03 млн. м³, що складає 29,1 % від загального забору води підприємствами ЖКГ. Загальне використання водних ресурсів за 2015 рік становило 66,41 млн. м³ і, порівняно з минулим роком (157,6 млн. м³) зменшилось на 91,19 млн. м³. Використання води в промисловості у 2015 році становило 9,71 млн. м³, проти минулого 2014 року (11,19 млн. м³) зменшилось на 1,48 млн. м³, або на 13 %. Використання води в комунальному господарстві у 2015 році становило 30,16 млн. м³ і зменшилось проти 2014 року (32,76 млн. м³) на 2,6 млн. м³, або на 8,6 %. Використання води в сільському та рибному господарстві у 2015 році становило 25,01 млн.м³ і зменшилось у порівнянні з попереднім роком (110,6 млн. м³) на 85,59 млн. м³, або 77 %. Використання води в системах оборотного і повторного водопостачання за 2015 рік становило 136,9 млн. м³ і збільшилось на 8,825 млн. м³ у порівнянні з минулим роком (128,075 млн. м³). У 2015 році 132 суб'єкти господарювання здійснили скиди зворотних вод у поверхневі водні об'єкти, що на 1 менше у порівнянні з 2014 роком (133). Загальний обсяг скиду зворотних вод у поверхневі водні об'єкти становив 67,56 млн. м³, що на 91,74 млн. м³ менше порівняно з 2014 роком (159,3 млн. м³). Скид зворотних вод категорії «забруднених без очисток» та «недостатньо очищених» у 2015 році становив 3,271 млн.м³, що порівняно з минулим роком (2,565 млн. м³) менше на 0,706 млн. м³ (або 21,6 %). Станом на 01.01.2016 року до Державного бюджету України надійшло 6918,95 тис. грн., така ж сума від сплати зазначеного збору надійшла до обласного бюджету. Загальна сума збору 13837,9 тис. грн., що на 463,8 тис. грн (або 4,5 %) менше ніж за відповідний період попереднього року (14301,7 тис. грн.).

Джерелами забруднення водних ресурсів є також фільтруючі накопичувачі, звалища промислових і побутових відходів, токсичні речовини з яких надходять як до підземних, так і до поверхневих водних об'єктів. Загалом близько третини сталого стоку води забруднюється промисловими, комунально-побутовими стічними водами, а

також атмосферними опадами, в яких концентруються шкідливі викиди промисловості, транспорту і відходів сільського господарства. Спостереження за якісним станом поверхневих вод з 14 лютого 2015 року проводяться у відповідності до „Програми державного моніторингу довкілля в частині проведення Держводагентством радіологічних і гідрохімічних спостережень за станом поверхневих вод у контрольованих створах”, затвердженої наказом Держводагентства України зі змінами відповідно наказу №90 від 31.08.2015 р. за гідрохімічними показниками по 10 створах та радіологічними показниками по 6 створах: а) гідрохімічні спостереження б) радіологічні спостереження. Відбір проб та вимірювання фізико-хімічних показників здійснює лабораторія моніторингу вод та ґрунтів Житомирської ГГМЕ на підставі Свідоцтва про атестацію №234 від 2.11.2015 року. Якість води визначається за 28 показниками: температура, запах, прозорість, кольоровість, завислі речовини, сухий залишок, жорсткість, лужність, рН, розчинений кисень, БСК, ХСК, перманганатна окислюваність, азот амонійний, нітрити, нітрати, хлориди, сульфати, фосфати, залізо, кальцій, магній, марганець, СПАР, мідь, цинк, нафтопродукти, феноли. Визначення вмісту радіонуклідів стронцію-90 і цезію-137 проводиться лабораторією Дніпровського БУВР.

Заходи щодо охорони водних ресурсів:

- будівництво нових очисних споруд каналізації за незмінної технології та оновлення технології біологічного очищення стічних вод в рамках існуючих очисних споруд;
- удосконалення або зміни технології виробництва з метою зменшення насичення стічних вод шкідливими домішками і речовинами;
- екологічна експертиза проектів будівництва і реконструкції об'єктів щодо їх впливу на якісний і кількісний стан вод;
- забезпечення введення в експлуатацію водоохоронних споруд водночас із введенням основних виробничих об'єктів;
- контроль за ефективною роботою очисних та інших водоохоронних споруд, за скиданням стічних вод і станом вод у водних об'єктах та самих об'єктів та встановлення норм ГДС;
- зниження водоемності виробництв шляхом зменшення витрачення води на одиницю продукції з мінімальною кількістю стічних вод та інших відходів;
- впровадження на більшості промислових підприємств замкнених систем водопостачання;
- уникнення скидання у водні об'єкти забруднених вод різного походження;
- використання комунально-побутових стічних вод на зрошення і для водопостачання промисловості;